

Bakalářská práce Veroniky Hystenové
Cups, Mugs and Glasses vs. šálky, hrnky a sklenice:
Cross-Linguistic Influence on Czech-English Bilinguals'
Drinkware Naming

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA

Předložená bakalářská práce se zabývá vlivem angličtiny jako druhého jazyka na pojmenování různých druhů nádob v češtině bilingvních mluvčích. Práce představuje experimentální výzkum, jehož design byl inspirován studií Pavlenko & Malt (2009). Autorka původní výzkum modifikovala a doplnila jej jednak o korpusové sondy, jednak o pokročilejší kvantitativní analýzu. Práce má 91 stran, je členěna do tří kapitol (resp. pět i s úvodem a závěrem) a rozsáhlý soubor příloh. Kapitoly 1 a 2 tvoří teoretickou část práce, kapitola 3 praktickou část.

První kapitola představuje základní pojmy spjaté s psycholingvistickým zkoumáním bilingvismu, a to se zřetelem především ke vzájemnému ovlivňování L1 a L2. V druhé kapitole se pak teoretická perspektiva zužuje na oblast lexika. Třetí kapitola obsahuje východiska, design a výsledky experimentu.

Celkově práce splňuje veškeré náležitosti. Autorka si zvolila zajímavé a v našem prostředí relativně málo prozkoumané téma, prostudovala adekvátní množství relevantní odborné literatury a prokázala schopnost realizovat empirický výzkum na základě dosavadních studií, přitom ale s vlastním metodologickým vkladem. Prokázala rovněž schopnost výsledky prezentovat v odborném textu v rámci oborových standardů a norem anglosaského odborného stylu.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část tvoří přibližně polovinu textu práce. Autorka nejprve (části 1.1 a 1.2) stručně vymezuje pojetí bilingvismu v kontextu své práce, následně shrnuje některé modely mentálního lexikonu u bilingvních mluvčích. Dále (1.3) se autorka představuje klíčové koncepty spojené s dynamickým vztahem mezi kompetencí v L1 a L2, s důrazem pojem *transfer*. Ve druhé kapitole se autorka zaměřuje na ústřední téma práce, a to problematiku *pojmenování*. Nejprve představuje kognitivní pohled na onomaziologii (2.1 a 2.2), aby výchozí obecný teoretický rámec práce. Dále (2.3) shrnuje výzkumy zaměřené na mezijazykové efekty na pojmenování u bilingvních mluvčích.

V teoretické části se autorce daří ze značného množství dosavadních studií a spektra teoretických přístupů vybrat relevantní informace a držet se přiměřené úrovně detailu. Teoretický rámec kognitivní lingvistiky, především teorie rámcové sémantiky a dynamický přístup ke konstruování (*construal*), je velmi příhodným a navýsost aktuálním východiskem k výzkumu mezijazykových vlivů na bilingvní lexikon. Psycholingvistické výzkumy bilingvismu někdy bývají charakterizovány jistým redukcionismem spojeným s rigidním modulárním chápáním lexika. Autorka se daří tomuto vyhnout i díky zaujetí kognitivní perspektivy.

PRAKTICKÁ ČÁST

Jádrem empirické části práce je behaviorální experiment založený na pojmenování obrázků kuchyňských nádob. Design experiment zčásti vychází z dřívější studie s bilingvními mluvčími ruštiny s angličtinou jako L2. Autorka neprovádí pouze replikaci na vzorku českých bilingvních mluvčích, jakkoli i to by bylo jistě

přínosné a jako téma bakalářské práce zcela dostačující. Nad rámec původní studie je empirická část práce doplněna také korpusovou analýzou menšího rozsahu, zaměřenou jednak na sémantickou vzdálenost vybraných lexémů v obou jazycích, jednak na kolokace a frekvenci překladových ekvivalentů, s využitím vícero korpusů a nástrojů, a to nejen z kolekce ČNK. Obohacení původně čistě experimentální studie o korpusové zdroje – opět v duchu *usage-based* kognitivních přístupů, je velmi vítané a hodnotné (k tomu viz např. Gilquin & Gries, 2009).

Díky tomu, že experiment probíhal online, podařilo se autorce i přes pandemickou situaci získat data od dostatečného počtu subjektů. V analýze dat autorka opět překonává limity původní studie: provádí inferenční statistický test doplněný explorační analýzou (*cluster analysis*).

V designu experimentu nebyly zohledněny některé potenciálně relevantní proměnné týkající věku a regionální variace. Dále interpretaci výsledků omezuje fakt, že experimentální skupina bilingvních mluvčích není stratifikována podle stupně kompetence případně jiných měřítek typu *length of exposure*. Je však třeba mít na zřeteli, že aby tyto proměnné mohly být zahrnuty do kvantitativní analýzy, musela by být získána data od mnohem většího vzorku, než s jakým se počítalo. Práce nicméně i přesto přináší cenné poznatky – autorka si je validity experimentu dobře vědoma a nepokouší o generalizace nad rámec sledovaných proměnných.

JAZYKOVÁ ÚROVEŇ

Jazyková úroveň práce je vysoká, neobsahuje zjevné nedostatky. Ze stylového hlediska práce zcela odpovídá očekávaným standardům.

STRUKTURA A FORMA

Práce je strukturována logicky a přehledně. V teoretické části se autorka obratně vypořádala s poměrně širokým polem, jež dané téma otvírá, a podařilo se jí udržet koncisení charakter výkladu. Empirická část zcela odpovídá standardům uplatňovaným jak v experimentálních, tak v korpusových studiích. Jako celek je práce koherentní, teoretická a empirická část jsou dobře provázány. Prezentace dat a výsledků analýz pomocí tabulek a grafů je rovněž standardní.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

Jak je z předchozího zřejmé, nemám k podobě práce zásadní výhrady. Přesto bych byl rád, kdyby autorka při obhajobě vyjádřila k následujícím bodům:

1. jakkoli není v intencích práce komparace mezi češtinou a ruštinou, nabízí se otázka, jak se liší výsledky této studie a původního výzkumu Pavlenko & Malt, 2009. Mohla by autorka alespoň v hrubých obrysech nastínit hlavní rozdíly?
2. jaké alternativní metody by bylo možné využít při testování navržených hypotéz (3.4)? Spatřuje autorka zpětně nějaké kritické momenty v původním designu Pavlenkové a Maltové?
3. mohla v pojmenovávacích strategiích skupin respondentů hrát roli případná kulturní specifická zobrazovaných objektů?

CELKOVÉ ZHODNOCENÍ PRÁCE

Předložená bakalářská práce bezpochyby splňuje – v mnoha ohledech i převyšuje – požadavky běžně kladené na kvalifikační práce tohoto typu, a proto ji rád doporučuji k obhajobě. Práci navrhuji klasifikovat stupněm *vyborně*.

REFERENCE

- Pavlenko, A., & Malt, B. C. (2011). Kitchen Russian: Cross-linguistic differences and first-language object naming by Russian–English bilinguals. *Bilingualism: Language and Cognition*, 14(1), 19–45. <https://doi.org/10.1017/S136672891000026X>
- Gilquin, G., & Gries, S. Th. (2009). Corpora and experimental methods: A state-of-the-art review. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*, 5(1), 1–26. <https://doi.org/10.1515/CLLT.2009.001>

Mgr. Jakub Jehlička

Ústav obecné lingvistiky FF UK

V Praze 17. května 2021